

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Francisci Svarez Granatensis E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Primarij
at[que] Emeriti olim Professoris Tractatvs Qvinqve, Ad
Primam Secvndae D. Thomae**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1629

2. Quomodo possit homo beatitudinem naturalem acquirere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94065)

tionibus Aristotelis: item, quia est quaedam affectio supremi boni hominis: item, quia faciat perfectissimum quandam appetitum, & capacitatem hominis: denique, quia per hunc actum intelligit homo suum ultimum finem, estque non solum propter aliud, sed propter se expetibilis. Aduertendum est, valde errare eos, qui dicunt, hanc beatitudinem ex parte intellectus consistere in clara visione Dei, ut est prima causa naturalis, quod interdum videntur insinuare qui ponunt naturalem appetitum ad videndum Deum; est enim hoc omnino falsum, quia illa visio, utcumque consideretur, est supernaturalis, & non debita naturae, & posset homo creari absque ordinatione ad illam consequendam, ut supra disput. 4. sect. 3. & num. 3. ostensum est, neque quidquam refert distinctio de visione Dei, ut prima causa, vel sub alia ratione, quia omnis visio Dei est eiusdem rationis, & per eam videtur Deus ut in se est, tam ut trinus, quam ut vnus, & tam ut autor gratiae, quam naturae.

V. Altera vero pars de amore mihi videtur certissima propter rationes factas n. 2. in quo est maxime notanda differentia inter supernaturalem, & naturalem beatitudinem, quod in supernaturali visio intellectus necessario secum affert amorem, & ideo non potest vlla ratione sola cognitio dici essentialis beatitudo integra; quis enim dicat de monem esse essentialiter beatum naturali beatitudine, quia habet perfectam cognitionem naturalem Dei, cum non habeat amorem? Item potest sic explicari, quia homo & est ens physicum, & morale; ergo nisi utraq; ratione sit consummatus, & vltimate perfectus, non potest dici beatus: quamuis autem per cognitionem in esse physico valde perficiatur, tamen in esse morali tota eius perfectio pendet ex amore: ergo maxime pertinet ad beatitudinem essentialem naturalem eius.

VI. Quaes, quis horum praecipue requiratur in hac beatitudine. Omnis opinioibus supra disput. 7. sect. 1. tractatis, mihi videtur utendum distinctione paulo ante insinuata: nam si consideretur homo in genere naturae, & entis physici, praecipua pars est cognitio, quia, ut suppono, est perfectus actus, & supremus perfectissimae potentiae, atque adeo perfectissimus in genere entis, quod est praecipue verum de anima separata, & idem est probabile de toto homine, quia cum cognitio Dei, in vtroque statu sit abstractiua, & per effectus; forte non est essentialiter diuersa, & quia in ordine naturalis beatitudinis homo in hac vita, non tantum considerandus est ut viator, sed ut existens in eo statu, in quo naturaliter beatificandus, est quia extra hunc statum non potest naturaliter beatificari totus homo, sed anima tantum, ut statim dicam sect. seq. at vero considerando hominem ut morale agens, praecipua pars beatitudinis eius est amor, quia solus ille est efficax principium honestatis, & rectitudinis in humanis operationibus, quod non habet speculationibus eligenda esset, praefereendus esset amor, quia re vera est magis necessarius ad bonitatem, & honestatem simpliciter, & non est infallibiliter coniunctus cum illa cognitione, vnde etiam fit, ut magis pertineat ad amorem Dei propter se.

VII. Hinc facile constat quamnam cognitio naturalis maxime ad beatitudinem pertineat, speculatiua, an practica. Arist. enim, & D. Thom. speculatiua maxime requirunt; quod procedit considerato homine in esse naturae; tamen in ordine ad mores maxime necessaria est cognitio practica, etiam non sit excludenda speculatiua, in qua

practica fundatur, imo ipsa practica cognitio quamuis necessaria sit, non tamen proprie propter se, & ut pars beatitudinis, sed ut conditio ad amorem requisita.

Vltimo facile constat, quomodo aliae animi virtutes, vel earum operationes ad hanc beatitudinem requirantur. Aristot. ait, secundario requiri, quia vere in eis non consistit essentia naturalis beatitudinis, sunt tamen vel dispositiones ad eam praerequisitae, vel proprietates illam comitantes. Atque idem iudicium esse potest de aliis scientiis intellectus: idemque proportionatiter dicendum de aliis corporis bonis, & fortuna, quae requiri possunt ut instrumenta, vel media necessaria ad beatitudinem, non vero proprie ut pars beatitudinis, ut dicam sect. sequenti, vbi soluemus difficultates omnes, quae in doctrina data possunt occurrere.

SECTIO II.

Quomodo possit homo acquirere beatitudinem naturalem.

VT intelligatur difficultas huius quaestiones, quomodo possit homo consequi beatitudinem naturalem, constituamus hominem in ordine ad finem vltimum suum conditum in puris naturalibus, id est, neque ordinatum ad altiorem finem, quam sit naturae debitus, neque in se habentem alias facultates, vel virtutes praeter eas, quae naturam consequuntur, vel per naturales actus comparari possunt, neque ex parte Dei recipientem alia beneficia, neque aliud providentiae genus, quam sit ordini naturae consentaneum, nam ad intelligendam propriam nostrae naturae conditionem, oportet praescindere omnia, quae supra naturam sunt, quod non solum per intellectum fieri potuit, sed re ipsa potuit fieri a Deo, quod mihi fere tam certum est, quam est certum omnia haec supernaturalia bona esse mere gratuita, & nullo modo nostrae naturae debita.

Quo posito principio, multiplex oritur difficultas in praesenti quaestione, quae sic explicatur, nam si homo potest consequi beatitudinem naturalem, vel hoc est in statu praesentis vitae, vel primis ex in statu animae separatae, vel in aliquo statu, in quo post primam separationem iterum anima esset corpori vnienda: in nullo horum statuum: ergo ad statum nullo modo. De statu praesentis vitae probatur praesentis variis modis, primo ex parte intellectus, quia in hac vita vix potest cognitio Dei acquiri, & quamuis ab vno, vel altero possit, non tamen communiter ab hominum multitudine: beatitudo autem esse debet bonum commune, nam aliae res naturales ut plurimum consequi possunt suum finem in pluribus individuis, cur non humana natura? Rursus, qui possunt aliqualem cognitionem Dei assequi, illam fere semper habent admixtam multis opinionibus incertis, & quod peius est, multis erroribus, vnde est axioma Theologorum, non posse hominem suis viribus assequi sine errore omnes veritates naturales, & praesertim diuinas. Secundo ex parte voluntatis multorum opinio est, non posse hominem in pura natura diligere super omnia Deum amore proprio benevolentiae, quia quoad naturales vires non est potentior homo in pura natura, quam sit nunc in natura lapsa, in qua non potest diligere Deum sine gratia. Rursus licet admittamus, posse aliquo modo, tamen certum est non posse perfeneranter: non est autem beatitudo, quae non est diuturna. Vnde est tertia difficultas ex parte appetitus.

dinem naturalem.

VIII.

I. Suppositio ad quaestio- nis decisio- nem.

II. Arguitur ne- gatiue in parte intel- lectus quo- ad statum praesentis vitae.

2. Arguitur ex parte vo- luntatis.

MA REZ
OTIO
V3

3. Ex parte appetitus sensitivi.

4. Ex parte amissibilitatis cui subest naturalis beatitudo.

III. Quoad statum separatæ cognitionis arguitur etiam negative primo.

IV. Quoad statum reunionis arguitur.

V. 2. Assertio.

Probat quoad actum intellectus.

tus, ex quo fit, vt non possit homo constans ex his contrariis viribus suis vitare omnia peccata, etiam mortalia, & contra legem naturæ: ergo non posset homo sibi relictus nõ esse miser, quia non posset vitare peccatum mortale, & post illud commissum, non posset viribus suis illud à se expellere, nec remissionem illius naturaliter consequi; homo autem existens in peccato, dignus est æterna pœna, & miseria. Quarto hinc fit, vt in hac vita necessario desit aliqua perfectio necessaria ad beatitudinem, quæ est perpetuitas, primum, quia hæc vita non est perpetua; hoc tamen non multum vrget, satis enim esset si beatitudo duraret quamdiu durat vita. Secundo id probatur, quia fere nullus est, nec esse potest per naturam, qui in eo statu toto tempore vitæ perseueret, & quamuis demus, posse hoc accidere, nullus tamen est, qui de hoc possit esse securus, sed semper sub timore cadendi ab eo statu; quænam ergo erit hæc felicitas, vt omittam, non posse hominem in hac vita habere cætera omnia, quæ ad statum beatitudinis necessaria sunt, quia non posset carere doloribus, aliisque miseriis.

De statu animæ separatæ quoad cognitionem habet minorem difficultatem, quia tunc posset per se ipsam euidenter cognoscere Deum: tamen est difficultas in hoc, quod adhuc illa cognitio non satiaret appetitum eius, nam esset imperfecta, nam viso effectu desideramus videre causam etiam in se. Secunda difficultas etiam ex parte voluntatis fere eodem modo vrget, tum quia si actus ille amoris superat naturales vires voluntatis coniunctæ corpori, etiam separatæ; quia eius vires naturales eadem sunt in vtroque statu: tum maxime, quia si homo ex hac vita non potest decedere sine auersione ab ultimo fine, manebit necessario illa auersio in anima separatæ, quam non poterit per naturales vires à se expellere, neque cum illa poterit esse beata. Tertio est specialis difficultas, quia naturali appetitui non satisfit per solum felicem statum animæ separatæ, nisi totus homo beatificetur, quia alie res omnes non perueniunt ad suos fines in vna, vel altera parte, sed in tota natura, & quia ad prouidentiam auctoris naturæ pertinet vt totus homo, qui bene, vel male operatur, beatus fiat, vel miser.

De statu tandem reunionis habet ille certe primam, & secundam difficultatem supra positam, & aliam propriam, quia ille status supponit resurrectionem hominis, quæ nec naturalis est, nec naturæ debita, & præterea illa admissa quærendum superest, quale esset corpus, ad quod esset anima reditura: quia si esset tale, quale nunc habemus, redeunt difficultates positæ in primo membro, & præterea semper futuri essemus in quodam perpetuo circulo mortis, & resurrectionis; si vero esset alterius conditionis, iam esset præter debitum naturæ: nullo ergo modo intelligi potest homo beatus in pura natura. Vt respondeamus, supponamus quod alibi dixi, aliud esse loqui de facultate proxima ad eliciendos actus, in quibus consistit beatitudo, aliud de facultate ad exequenda omnia media, vel tollenda omnia impedimenta beatitudinis.

Dicendum primo, hominem ex natura sua habere facultatem per se sufficientem ad eliciendum illos actus, in quibus consistit beatitudo. Sic D. Thom. 1. 2. qu. 5. art. 5. nam hanc beatitudinem naturalem vocat beatitudinem imperfectam, & hoc sensu dicit, posse viribus naturæ acquiri. Probat, quia certum est, hominem viribus naturæ posse consequi aliquam veram Dei cognitionem, vt 1. p. q. 2. & 12. dicitur, & constat

experientia; quod vero hæc cognitio sufficiat, non obstantibus difficultatibus n. a. positis, infra patebit. Rursus de actu amoris beneuolentiæ, & super omnia Dei auctoris naturæ, mihi certum est (& nescio an aliquis hoc negauerit) esse in voluntate humana per se, & secundum naturam suam consideratam vim, & efficaciam naturalem sufficientem ad eliciendum illum actum, i. deo enim omnes fatentur hominem in statu innocentie potuisse viribus naturæ elicere talem actum, & idem concedunt de Angelis: & eadem ratio est de an. separatæ. Ex quo aperte concluditur voluntatem per se esse ad hoc potentem, vt probat ratio facta, quia voluntas in quocumque statu est eadem omnino quoad naturam intrinsecam, & vires naturales: quod si aliqui docent in statu naturæ lapsæ non posse elicere hunc actum, non est ex defectu virtutis actiue per se, sed ex impedimentis, scilicet quia illa virtus in hoc statu ita est impedita, vt non possit tam perfectum actum perficere: quod an consequenter dicatur, alibi dicendum est: nunc nobis sufficit, quod facultas per se, & intrinseca non deest. Et ratio est, quia ille actus non est in sua substantia supernaturalis, nec regulatur, nisi ratione naturali: ergo facultas per se elicitiva illius est etiam naturalis. Tandem in hoc differt naturalis beatitudo à supernaturali, quod illa consistit in actibus, ad quos natura dedit facultatem, & capacitatem in suo ordine proportionatam, vt colligitur ex D. Thom. 1. 2. qu. 109. ad vlt. & 1. p. qu. 23. & 62. art. 1. & hac ratione dicemus infra disp. seq. esse in homine appetitum ad naturalem beatitudinem, non vero ad supernaturalem: ergo si aliqua est in homine naturalis beatitudo, necesse est vt sit naturalis facultas in homine ad eliciendas illas actiones, in quibus consistit.

Dicendum secundo: Possibile est hominem consequi hanc beatitudinem naturalem per media naturæ proportionata, & consentanea. Hæc conclusio probari potest primo rationibus communibus, quod media esse debent proportionata fini, hinc enim colligimus ad supernaturalem beatitudinem assequendam necessaria esse supernaturalia media. Item, quia natura non inclinat ad finem nisi per sufficientia media: neque autor naturæ vnus instituit, seu ordinat nisi per aliud, quia esse valde diminuta prouidentia. Item quia omnes alie naturæ creatæ possunt assequi suos fines naturales per media consentanea naturæ: cur ergo natura humana erit in hoc peioris conditionis? Denique hoc videntur supposuisse omnes Philosophi, qui de beatitudine disputauerunt, tamen in particulari hoc melius probabitur, & declarabitur satisfaciendo difficultatibus initio positis.

Primo igitur ex tribus statibus ibi consideratis, tertius positus nu. 4. relinquendus est, non enim existimo illum pertinere ad ordinem naturæ, vt recte probant rationes ibi insinuatæ, & latius disputatum est in materia de Resurrectione 3. p. tom. 2. disp. 44. sect. 7. Nec obstat specialis difficultas ibi insinuata, quia non est necesse vt homo possit consequi aliter suum finem, quam potest existere, nulla enim res naturalis aliud postulat, nisi quod dum existit possit suum finem consequi: sicut ergo homo secundum naturam integram corruptibilis est, secundum animam vero est immortalis, & æternus, ita satis est, quod pro aliquo tempore possit naturaliter esse beatus in toto composito, perpetuo vero solum in anima.

Circa

Deniq, generaliter quoad actum in quibus stat ratio beatitudinis.

VI. 2. Assertio probatur multipliciter.

VII. Expediuntur difficultates in n. 5.

VIII. *Quid de beatitudine priorum statuum sentiant Philosophi.* Circa alios vero duos status videtur esse controuersia inter antiquos Philosophos: nam Arist. in *Ethic. cap. 10.* significat naturalem beatitudinem in hac vita esse comparandam, & irridet Solonem eo quod dicit, beatitudinem solum contingere homini post mortem: at vero Plato in *Cratyl.* & *Phaedon.* è contrario asseruit, beatitudinem referuari in seculum futurum; ex quo Clem. A' Alexandr. lib. 5. *Stromat. circa princ.* hæc refert verba, Non dico fieri posse, vt omnes homines sint beati præterquam pauci, donec vixerint, bona autem spes est, vt postquam excessero omnia consequar. Et in eadem sententia est Tullius lib. de *Piomb.* & alii, quos refert Euginus lib. 10. *cap. 11.* vbi reprehendit Aristotelem, quod oblitus fuerit vitæ futuræ: sed non existimo Aristotelem in hoc errasse. Dicendum est ergo, vtrumque esse aliquo modo verum, nam, vt paulo ante dicebam, homo in vnoquoque statu eo modo, quo est, potest coniungi suo vltimo fini, in quo consistit essentialis beatitudo. Item probatur illa ratione, quia non solum pars hominis, sed homo ordinatur ad beatitudinem naturalem: ergo oportet vt non solum anima, sed etiam homo possit aliquo modo beatificari: & hoc est quod intendit Aristot. qui addit. *Ethic. cap. 7.* hominem non posse beatificari quò homo est, sed quo est in ipso diuinius. & ideo, inquit, conandum est, vt homo se ipsum perficiat secundum id, quod in ipso diuinius est, id est, non tantum secundum id, quod est, mortale; sed secundum id etiam, quod immortale est: quia vero pro statu huius vitæ nulla naturalis beatitudo esse potest non admixta variis imperfectionibus, & incommodis; ideo ait Aristot. beatificari hominem hic, tamen vt hominem: quia vero anima separata erit liberior ab omnibus his incommodis, quæ corpus consequuntur; ideo alii Philosophi referuari dicebant beatitudinem ad illum statum, & præsentem vitam solum esse veluti viam quandam ad illum statum, & præsentem viam solum esse veluti viam quandam ad illum statum consequendum, quod Aristoteles non negauit, sed addidit hinc esse aliqualem beatitudinis modum; atque hinc soluta relinquitur secunda difficultas in secundo membro seu statu posita; in n. 3. aliz duæ communes erant cum aliis positis n. 2. in primo membro, siue statu.

IX. *Ad difficultates in n. 2. generatim.* Ad quas primo in genere dici potest, hominem quidem habere in se intrinsecas facultates per se sufficientes ad consequendam beatitudinem naturalem, & exercendo actus, qui sunt media ad illam, & hoc satis esse vt hoc dicatur possibile possibilitate physica. Quod vero impedimenta extrinseca tantam homini difficultatem ingerant, vt moraliter non possit semper vt ea facultate physica, & accidentarium, & extrinsecum est, proueniens ex quadam mirabili compositione, quæ est in homine ex naturis adeo distans, vt sunt caro, & spiritus, & ex appetitibus contrariis, quam imperfectionem non tenetur autor naturæ auferre. Deinde hinc fit, quod licet gratis daremus, nullum hominem naturæ suæ relictum assequeturum de facto beatitudinem naturalem, non inde fieret aut ipsam in se esse impossibilem naturaliter, aut media non esse naturæ proportionata: sed solum sequitur hanc naturam tot esse implicatam obtaculis, vt moraliter non valeat omnia vitare: sed quia hæc non satisfaciunt, quando videtur pertinere ad prouidentiam autoris naturæ, vt ita prouideat, & subueniat defectibus rerum naturalium, vt possint assequi suos fines, ideo aliquid amplius est ad singulas difficultates dicendum.

X. Ad primam de cognitione responderetur, veram Dei cognitionem naturalem esse ita possibilem homini, vt multi illam assequantur, nec necesse est vt in hac vita omnes possint vacare huic speculationi, & scientiæ naturali, sed satis est vt possint aliquo modo cognoscere Deum esse, & quod possint se, & omnia illa in illum, vt in vltimum finem referre. Neque etiam est mirandum, quod hoc ipsum raro, & in paucioribus contingat, quia hæc est conditio, & imperfectio humanæ naturæ, & quia hoc pendet ex libertate, vnde fit, vt etiam beatitudinem supernaturalem pauci assequantur, & inter Angelos multæ species caruerunt sua beatitudine. Ad secundam de amore iam responsum est ad priorem partem eius: altera vero pars de perseverante amore coincidit cum difficultate tertia.

XI. Ad quam dicitur primo quod qui ex hac vita decederent ante usum rationis, statim assequerentur in alia naturalem beatitudinem. Secundo, qui breui tempore ratione vterentur, possent moraliter se conseruare sine peccato, quia hoc possibile est tempore breui, etiam homini lapsu, & in puris naturalibus, fortasse id posset fieri aliquantulum longiori tempore, non quia intrinseca compositio, & impedimenta, quæ inde proueniunt, essent alia, sed quia impedimenta extrinseca essent minora, nam in eo statu non est consideranda impugnatio dæmonis, ad prouidentiam enim Dei pertinet vt hanc non permittat, nisi dando sufficientem gratiam ad illam superandam. Ablata autem illa dæmonis pugna, multa alia impedimenta auferentur, quæ ex illa sequuntur. Tertio est probabile Deum daturum fuisse homini in eo statu aliquod prouidentia genus, quo & moraliter posset conseruari sine lapsu, præsertim mortali, & quo etiam obtineret remissionem peccati, si quantum in se est, faceret, vel se conuerteret in Deum amore naturali super omnia, qui sine hoc genere prouidentia vix posset homo non esse miser: hæc autem prouidentia non esset debita homini, proprie loquendo, sed esset ex quadam liberalitate Dei, quam, vt ita dicam, Deus sibi ipsi deberet, id est, suæ prouidentia, & sapientia, ac bonitati. differret autem ad prouidentiam gratia in hoc, quod per eam non eleuaretur homo ad finem, vel media supernaturaha, sed tantum tollerentur impedimenta, vt posset bene naturaliter operari: melius autem Deus homini prouidit, & omnes difficultates abstulit, gratiam, & supernaturalia dona illi conferendo.

DISPUTATIO XVI.

De appetitu beatitudinis.

DIuus Thomas 1. 2. in quæstione de consecutione beatitudinis hanc partem addidit de appetitu, imò videri potest, debuisse hoc dubium anec alios articulos præmittere, quando tendentia in beatitudinem à naturali appetitu incipit, & ideo forte Sor. d. 49. quæst. 2. artic. 1. hunc ordinem mutauit, tamen non immerito D. Thom. hanc disputationem in postremum locum suæ quæstionis reseruaui, quia obiectum appetibile prius cognosci debet, quam appetitus, & ideo cognita ratione beatitudinis, facilius explicabitur appetitus eius. Supponenda ergo est vulgaris distinctio appetitus innati, & elicit, quorum prior solum consistit in ponere.